

ЖИТОМИРСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

В. о. директора ЖАТФК
(посада керівника підприємства)

Микола ТИМОШЕНКО

(ім'я, прізвище)

(підпис)

Наказ від _____ № _____
М.П.

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ №42

для водіїв колісних механічних транспортних засобів, водіїв автомобілів 3-го, 2-го, 1-го класу вантажних автомобілів, самоскидів, автомобілів з великою вантажопідйомністю, легкових автомобілів, малих, середніх і багатомістких автобусів, а також автомобілів обладнаних для навчання водіїв, а також при виїзді за межі міста

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Дано інструкція призначена для всіх водіїв, що здійснюють керування легковими і вантажними автомобілями та автобусами всіх типів і марок, які віднесені до категорії транспортних засобів "В", "С", "Д" і "Е" та виїжджають на автошляхову дорожню мережу загального користування для виконання навчально-виховного процесу та виробничих завдань.

1.2. До самостійної роботи допускаються особи у віці не молодше 18 років, які у навчальному закладі отримали професію водія автомобіля відповідно 3-го, 2-го, 1-го класу (у т. ч. важкі вантажні автомобілі з великою вантажопідйомністю та вантажні автомобілі) (далі - водій автомобіля) та за станом здоров'я можуть бути допущеними до вказаної роботи. Перед допуском до самостійної роботи, після отримання вступного інструктажу, первинного інструктажу, попереднього спеціального навчання з питань охорони праці, перевірки знань з охорони праці, яка проводиться за екзаменаційними билетами, або шляхом усного опитування перевірки вмінь та навичок безпечного виконання робіт. Водій автомобіля повинен пройти безпосередньо на робочому місці стажування протягом 2-15 змін (залежно від стажу, досвіду і характеру робіт) під керівництвом досвідченого кваліфікованого водія. Допуск до самостійної роботи здійснюється при позитивних результатах стажування, перевірки вміння та навичок безпечного виконання робіт.

1.3. Під час оформлення водія автомобіля на роботу за ним наказом по коледжу закріплюється певний автомобіль. Після зарахування на роботу водій повинен прийняти автомобіль за актом та виконувати тільки ту роботу, котра дозволена керівництвом та по якій він проінструктований.

1.4. Робота водія автомобіля полягає в експлуатації та обслуговуванні закріпленого за ним автомобіля.

1.5. Водій автомобіля повинен знати: основні вимоги з охорони праці, передбачені даною інструкцією, інструкціями за видами робіт та інструкціями заводів-виготовлювачів з експлуатації обладнання, що використовується у роботі; властивості шкідливих та отруйних речовин; правила користування засобами

колективного та індивідуального захисту; порядок надання першої до лікарняної допомоги при нещасних випадках; правила внутрішнього трудового розпорядку коледжу.

Водій автомобіля повинен пам'ятати, що дотримання вимог інструкцій є основною умовою запобігання нещасним випадкам. Порушення водієм автомобіля вимог інструкцій розглядається як порушення ним трудової дисципліни, за яке до нього може бути застосовано стягнення згідно з чинним законодавством.

Кодексом законів про працю України передбачені наступні дисциплінарні стягнення: **догана, звільнення.**

1.7. Водій автомобіля зобов'язаний безпечно експлуатувати автомобіль, механізми, обладнання, інструмент та пристрой, які він може використовувати протягом робочого дня .

1.8. Спецодяг водія автомобіля повинен бути добре підігнаний і застібнутий .

1.9. Робочим місцем водія автомобіля є кабіна автомобіля та зона технічного обслуговування автомобіля, а також тимчасова зона у разі технічного обслуговування і ремонту під час перебування у рейсі (на заданому маршруті).

1.10. У процесі виробничої діяльності на водія автомобіля, у тому числі при виконанні роботи за межами міста, діють наступні небезпечні та шкідливі виробничі фактори: первово-емоційне навантаження; бензин та мастила; окис вуглецю (чадний газ); пара бензину; дизельне паливо; етиленгліколь. Шкідливі та небезпечні фактори конкретизуються згідно з результатами атестації робочих місць.

1.11. Кожен автомобіль повинен бути забезпечений противідкатними упорами (не менше 2-х штук) для підкладання під колеса, а також медичною аптечкою, знаком аварійної зупинки, вогнегасником.

1.12. Автобуси та вантажні автомобілі, що призначенні для перевезення людей і спеціально обладнані для цієї мети, повинні укомплектовуватись додатково другим вогнегасником, при цьому один вогнегасник повинен знаходитися в кабіні водія, другий - у пасажирському салоні автобуса або кузові автомобіля.

1.13. При направленні у рейс за межі міста згідно наказу по коледжу, тривалістю більше 1 доби, легкової, вантажні автомобілі та автобуси повинні додатково укомплектовуватися підставками (козелками), лопатою, буксирним пристроєм, запобіжною вилкою (переносним пристроєм) для замкового кільця колеса, а взимку - додатково ланцюгами проти ковзання, а легкові автомобілі повинні бути забезпечені шипованою гумою ведучих коліс.

1.14. Дотримання правил особистої гігієни.

Особиста гігієна водія автомобіля сприяє запобіганню професійним отруєнням і захворюванням.

З метою запобігання простудним захворюванням необхідно стежити, щоб одяг і взуття не були мокрими, уникати протягів, не допускати переохолодження і перегрівання тіла.

Водій автомобіля зобов'язаний виконувати вимоги санітарних норм, зокрема:

1. Утримувати в чистоті і порядку робоче місце;
2. Правильно і дбайливо користуватись санітарно-побутовими приміщеннями, спецодягом і індивідуальними засобами захисту;
3. Утримувати спецодяг і спецвзуття у справному стані і чистому вигляді;
4. Перед кожним прийманням їжі мити руки водою з мілом;

5. Після кожної операції з гальмівною рідиною та антифризом (одержання, видача, заправка автомобіля, перевірка якості) необхідно ретельно мити руки водою з милом. При випадковому заковтуванні антифризу або гальмівної рідини потерпілому повинна бути негайно надана медична допомога;

6. Дотримуватись питного режиму з врахуванням особливостей умов праці;

7. Дотримуватись режиму праці і відпочинку;

8. При появі температури чи інших ознак захворювання негайно звертатись до лікаря;

9. При попаданні етильованого бензину на шкіру треба промити шкіру гасом, а потім гарячою водою з милом.

При попаданні бензину в очі треба промити їх 2%-м розчином питної соди і теплої води і негайно звернутися до лікаря.

Для виключення випадків отруєння забороняється застосовувати бензин (інші легкозаймисті і отруйні речовини) для миття рук, спецодягу чи деталей та вживати їх (інші лаки, фарби, емульсії, реагенти) як алкогольні та наркотичні речовини.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Під час підготовки легкового, вантажного автомобіля та автобуса до виїзду на лінію необхідно перевірити самостійно та подати на огляд механіку або іншій посадовій особі яка відповідає за контроль технічного стану автомобілів, що направляються на автомобільно-шляхову мережу загального користування:

– технічний стан автомобіля, звертаючи особливу увагу на справність гальмівної системи, кермового керування, приладів освітлення й сигналізації, шин, склоочисників, а також на те, чи правильно встановлено дзеркало заднього огляду, чи видно номерні знаки;

– відсутність течії палива, мастила, води тощо; тиск повітря у шинах; кріплення карданного валу; наявність інструменту та інвентарю;

– заправку автомобіля паливом, мастилом, водою, рідиною для гальм; рівень електроліту в акумуляторній батареї.

2.2. На автомобілях, що експлуатуються з причепами, необхідно перевірити стан зчіпних і запобіжних пристройів.

2.3. Посадова особа, відповідальна за випуск транспортних засобів на лінію, зобов'язана випускати на лінію технічно справні транспортні засоби, укомплектовані згідно з п.п.1.11. і 1.12. даної Інструкції, що підтверджується підписом у подорожньому листі особи, яка відповідальна за випуск автомобіля на лінію.

2.4. Направляючи водія у далекий рейс тривалістю більше однієї доби, за межі міста, посадова особа, відповідальна за випуск транспортних засобів, зобов'язана:

– перевірити укомплектованість автомобіля необхідними пристроями, устаткуванням та інвентарем згідно п.1.13. даної Інструкції та їх справність;

– повідомити водію про режим праці та відпочинку;

– записати у подорожньому листі маршрут слідування з вказанням місць тимчасового та тривалого відпочинку.

2.5. При направленні двох і більше автомобілів у рейс для спільної роботи на строк більше двох діб адміністрація підрозділу зобов'язана наказом призначити особу, яка відповідає за охорону праці. Виконання вимог цієї особи обов'язкове

для всіх водіїв групи автомобілів.

2.6. Під час зупинки на відпочинок за межами населених пунктів особа, відповідальна за охорону праці, повинна здійснювати контроль за додержанням вимог безпеки праці.

2.7. Водій може виїжджати на лінію тільки після проходження медичного огляду і відповідної відмітки про це у подорожньому листі.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Перед виїздом на лінію водій повинен мати при собі: посвідчення на право управління транспортним засобом, видане Державтоінспекцією; талон технічного паспорту та подорожній лист; документи на вантаж, який перевозиться.

3.2. Перед запуском двигуна водію необхідно переконатись, що автомобіль загальмований стоянковим гальмом, а важіль перемикання передач поставлений у нейтральне положення. Запуск двигуна повинен робитися за допомогою стартера. Використовувати пускову рукоятку дозволяється тільки у виняткових випадках.

3.3. У разі запускання двигуна автомобіля пусковою рукояткою водію необхідно дотримуватись додаткових вимог безпеки:

- встановити упорні колодки з обох боків колеса; пускову рукоятку прокручувати знизу догори; не брати рукоятку в обхват;
- при ручному регулюванні випередження запалювання встановлювати пізнє запалювання;
- не включаючи запалювання, провернути колінчастий вал, переконавшись, що важіль перемикання передач знаходиться у нейтральному положенні, включити запалювання;
- не застосовувати будь-яких важелів та підсилювачів, що діють на пускову рукоятку або храповик колінчастого валу.

3.4. Водій повинен знати, що здійснювати запуск двигуна шляхом буксирування автомобіля та перемикання ланцюга живлення стартера не дозволяється.

3.5. Під час заправлення автомобіля водій повинен дотримуватись наступних вимог безпеки:

- заправляти автомобіль тільки при непрацюючому двигуні;
- слідкувати за наповненням бака, не допускати переливу та розливу палива;
- не проводити ремонтні та регулювальні роботи обладнання автомобіля;
- не курити і не користуватись відкритим вогнем;
- у кабіні і кузові автомобіля не повинні знаходитись пасажири;
- сифонування і продувку бензосистеми проводити насосом;
- при перевірці наявності палива у паливних баках слід застосовувати спеціальні лінійки, які виключають іскроутворення у результаті ударів.

3.6. Перед заправкою системи охолодження антифризом водію необхідно: перевірити, чи немає у системі охолодження (у з'єднувальних шлангах, радіаторі, сальниках водяного насоса тощо) течі, а за наявності - необхідно її ліквідувати; промити систему охолодження чистою гарячою водою.

3.7. Заправку системи охолодження двигуна антифризом і гальмівної системи гальмівною рідиною водію слід проводити тільки за допомогою спеціально призначеної для цієї мети посудини. Заправна посудина повинна бути очищена і промита, мати відповідний напис: "Тільки для антифризу" або "Тільки для

гальмівної рідини".

При роботі з цими рідинами необхідно вжити заходів, що виключають попадання у них нафтопродуктів (бензину, дизельного палива, масла тощо).

3.8. Заливати антифриз у систему охолодження без розширювального бачка, слід не до горловини радіатора, а на 10% менше об'єму системи охолодження, тому що під час роботи двигуна (при нагріванні) антифриз розширюється більше води, що може привести до його витікання.

3.9. Перед тим, як розпочати рух з місця зупинки (стоянки) або виїхати з гаражу впевнитися, що це безпечно для інших осіб, подати попереджувальний сигнал і тільки після цього рушати з місця.

Особливої обережності слід дотримуватися під час руху з місця заднім ходом. Водій повинен переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей або якихось перешкод. При поганій оглядовості (із-за вантажу у кузові, наявності причепа, при виїзді із воріт тощо) або видимості слід користуватися допомогою іншої особи.

3.10. Водій повинен вибирати швидкість руху з урахуванням шляхових умов, оглядовості та видимості, інтенсивності та характеру руху транспортних засобів та пішоходів, особливостей стану автомобіля та вантажу, що перевозиться.

3.11. При зупинці (стоянці) автомобіля водій, залишаючи транспортний засіб, повинен вжити всіх заходів проти самовільного його руху: зупинити двигун, встановити важіль перемикання передач у нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.

3.12. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному уклоні, необхідно додатково підставити під колеса упорні колодки.

3.13. На спусках та підйомах, де спосіб постановки не регламентується засобами регулювання руху, транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїжджої частини так, щоб виключити можливість їх самовільного руху.

3.14. Виходячи із кабіни автомобіля, водій повинен попередньо переконатися у стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги - ще й у відсутності руху як у попутному, так і зустрічному напрямках.

3.15. Під час постановки транспортних засобів під вантажно-розвантажувальні роботи водій повинен вжити заходів, що запобігають самовільному руху автомобіля.

3.16. Під час навантаження кузова автомобіля водій повинен слідкувати за порядком навантаження і заповнення кузова. При цьому йому необхідно знати, що:

- під час навантаження кузова автомобіля навалочним вантажем він не повинен
- підійматися над бортами кузова (стандартними або нарощеними) і повинен розміщуватися рівномірно по усій площині кузова і не виступати за бокові габарити автомобіля;
- штучні вантажі, що підімаються над бортами кузова, повинні бути ув'язаними міцним справним такелажем (канатами, мотузками), при цьому не повинні використовуватись металеві канати і дріт;
- ящиковий, катно - бочковий та інший штучний вантаж повинен бути укладений так, що під час руху (зрушенні з місця, крутих поворотах, різкому гальмуванні) він не міг переміщуватися по підлозі кузова. При наявності зазорів

між окремими місцями вантажу слід вставляти між ними дерев'яні прокладки і розпірки; бочки з рідким вантажем установлюють пробкою догори;

– скляна тара з рідинами повинна перевозитись тільки у спеціальний упаковці, її необхідно установлювати вертикально (пробкою догори); вантаж у скляній тарі неповинен встановлюватись один на другий (у два ряди) без відповідних прокладок (дощок), що захищають нижній шар від розбивання під час руху;

– пильні вантажі дозволяється перевозити на відкритих кузовах автомобілів, які обладнані пологами і ущільнювачами, при цьому повинні бути вжиті заходи, що виключають їх розпилювання під час руху;

– вантажі, що перевищують габарити транспортного засобу по довжині на 2м і більше (довгомірні вантажі), повинні перевозитись на автомобілях з причепами-розпусками, до яких вантажі повинні надійно кріпитися, при цьому вантаж не повинен бути вище стояків причепа;

– під час навантаження довгомірних вантажів (труб, рейок, деревини тощо) на автомобіль з причепом-розпуском, необхідно залишати зазор між щитом, який установленний за кабіною автомобіля, і торцями вантажу для того, щоб на поворотах та розворотах вантаж не чіпляв за щит, при цьому вантаж повинен бути надійно закріплений;

– напівпричепи повинні завантажуватися, починаючи з передньої частини, а розвантажуватися - із задньої.

3.17. Водій повинен оглянути навантажені контейнери з метою визначення правильності навантаження, справності, а також надійності кріплення контейнерів на спеціалізованих напівпричепах або універсальних автомобілях.

3.18. Водій повинен перевірити відповідність укладання, розміщення та надійність кріплення вантажів і тентів на транспортному засобі вимогам безпеки, а у разі виявлення порушень - вимагати від особи, відповідальної за навантажувальні роботи, ліквідувати їх. При цьому операції із навантаження і розвантаження вантажів, кріплення їх тентів на транспортних засобах, а також відкривання та закривання бортів автомобілів, напівпричепів та причепів здійснюється силами і засобами вантажовідправників, вантажоодержувачів або спеціалізованих організацій.

3.19. Навантаження і розвантаження вантажів на автомобілях, обладнаних підіймально-транспортними механізмами, здійснюється водієм.

3.20. Вантажно-розвантажувальні роботи в охоронних зонах повітряних ліній електропередач дозволяється виконувати тільки після проведення цільового інструктажу і оформлення наряду-допуску, що видається організацією, відповідальною за виконання робіт.

3.21. Водіям автомобілів, за їх згодою, дозволяється виконувати роботи з навантаження і розвантаження вантажів масою (одне місце) не більше 20 кг для чоловіків і 7 кг для жінок. При цьому відповідальність за організацію і безпечне проведення водіями цих робіт покладається на вантажовідправника і вантажоодержувача, що повинно обумовлюватись договором.

3.22. Під час транспортування контейнерів водій зобов'язаний додержуватись таких заходів перестороги:

– різко не гальмувати;

– знижувати швидкість перед поворотами, закругленнями та нерівностями дороги;

– звертати особливу увагу на висоту воріт, мостів, контактних мереж, дерев тощо.

3.23. Водій повинен знати, що під час стоянки не дозволяється відпочивати або спати у кабіні, салоні при працюочому двигуні.

3.24. Водію дозволяється виконання будь-яких робіт з обслуговування та ремонту транспортних засобів на відстані більше 5 м від зони дії вантажно-розвантажувальних машин.

3.25. Під час вимушеної зупинки автомобіля на узбіччі або на краю проїждjoї частини дороги для проведення ремонту водій зобов'язаний включити аварійну світлову сигналізацію, установити знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані не більше 20 м до транспортного засобу у населених пунктах та 40 м - за їх межами.

3.26. Виконання ремонтних робіт під час вимушеної зупинки автомобіля водій повинен виконувати за наявності у нього необхідних пристройів та інструменту для безпечної виконання конкретного виду робіт. Залучати до ремонтних робіт на лінії сторонніх осіб (вантажників, пасажирів тощо) не дозволяється.

3.27. Під час вимушеної ремонту у дорожніх умовах водію необхідно виконувати наступні вимоги безпеки:

– при вивішуванні частини автомобіля домкратом, автомобіль необхідно встановити на рівній поверхні, зупинити двигун, включити знижену передачу, загальмувати стоянковим гальмом, підставити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки; домкрат необхідно встановити на рівну неслизьку поверхню. У разі неміцного ґрунту під основу домкрата необхідно підкласти міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку;

– плунжер домкрата повинен бути встановлений у місце, вказане у керівництві з експлуатації;

– підтягувати ремінь вентилятора, перевіряти кріplення водяного насоса та підтягувати сальники слід тільки при непрацюочому двигуні; під час накачування шин на лінії колесо кладуть замковим кільцем до землі; при перегріванні двигуна пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температура води (рідини) нижче 100°C, інакше при відкриванні пробки може статися викид киплячої води;

– пробку радіатора на гарячому двигуні необхідно відкривати у рукавицях або накривши її ганчіркою. Пробку слід відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари у бік відкриваючого;

– з метою запобігання випадкам обморожування під час усунення несправностей зимою у дорозі слід працювати тільки у рукавицях, не торкаючись при цьому металевих предметів, деталей та інструменту руками без рукавиць; якщо водій працює під автомобілем, що знаходиться на узбіччі, водій повинен розміститися так, щоб не знаходитися на проїждjій частині дороги; залазити під автомобіль і вилазити з-під цього можна тільки з боку, протилежного проїзду;

– працювати під автомобілем, якщо останній стоїть на домкраті, дозволяється за умови наявності страхувальних козлів під рамою автомобіля. - у разі роботи лежачи під автомобілем, необхідно використовувати лежаки, килимки або решіткові візки, які мають для зручності користування підголівники, а також одягнути захисні окуляри.

3.28. Ручний інструмент (молотки, зубила, пробійники, гайкові ключі)

повинен бути справним.

3.29. У випадку участі водія у ремонті та технічному обслуговуванні автомобіля у гаражі він повинен бути проінструктований згідно з інструкціями з охорони праці для автослюсаря.

3.30. Буксирування несправних автомобілів допускається тільки на жорсткому буксирі. Відстань між автомобілями повинна бути не більше 4 м. Під час буксирування за кермом автомобіля, що знаходиться на буксирі, повинен бути водій.

3.31. Якщо конструкція жорсткого зчеплення забезпечує слідування автомобіля, що знаходиться на буксирі, траєкторією автомобіля, що буксує (у тому числі, під час поворотів), перебування водія у автомобілі, що знаходиться на буксирі, не обов'язкове.

3.32. Під час буксирування не допускається перевезення людей, як у першому, так і у другому автомобілі.

3.33. Водій повинен знати, що буксирування автомобілів під час ожеледиці, двох і більше автомобілів одночасно, автомобілів з причепом - не допускається. Як виняток, допускається буксирування автомобіля з одним причепом, але загальна довжина зчеплених автомобілів не повинна перевищувати 22 м.

3.34. Буксирування автомобілів з несправною гальмівною системою дозволяється лише у тих випадках, коли забезпечується слідування автомобіля, що знаходиться на буксирі, слідами того, що буксує, і виключається самовільне відключення ланки під час руху.

3.35. Водій повинен знати, що робота автомобілів на будівельних майданчиках, території промислових підприємств, у кар'єрах тощо, допускається тільки з дозволу відповідальних осіб вказаних об'єктів та після проведення з водіями цільового інструктажу відповідно до чинних нормативних актів з охорони праці.

3.36. На території стоянки автомобілів не можна користуватися відкритим вогнем, проводити заряд акумуляторних батарей, зберігати паливо або тару з-під нього.

Використаний обтиральний матеріал, мастило, розлите паливо треба негайно прибрати.

3.37. При розливанні етильованого бензину заліте місце очистити і знешкодити холодним вапном, ужитим у вигляді кашки в пропорції 1 частина хлорного вапна на 3-5 частин води або хлорної води, а на металевій поверхні — гасом.

3.38. У кабіні вантажного автомобіля не дозволяється перевозити етильований бензин. При появі запаху бензину під час руху автомобіля водій зобов'язаний визначити причину появи запаху і усунути її.

3.39. Додаткові вимоги безпеки під час експлуатації автомобілів, що працюють на газовому паливі:

3.39.1. Запуск двигуна (карбюраторного) слід проводити на паливі одного виду: на газі або бензині.

3.39.2. Для підігрівання двигуна і системи живлення, усунення льодових утворень та пробок дозволяється застосовувати тільки гарячу воду, повітря або пару.

3.39.3. Витратні та магістральні вентилі необхідно відкривати повільно, щоб

уникнути гідралічного удару, а закривати - не докладаючи великих зусиль, щоб не пошкодити ущільнювачі.

3.39.4. Під час експлуатації автомобілів, що працюють на газовому паливі, водій повинен виконувати наступні вимоги безпеки:

- запускати двигун і працювати на автомобілі тільки зі справною газовою апаратурою та за відсутності витоків газу із балона або системи живлення;
- працювати тільки на одному виді палива: бензин або газ;
- до заправляти балони або випускати (зливати) газ тільки на безпечній відстані від місць стоянки інших автомобілів, за відсутності джерел вогню та віддаленні від місць знаходження людей;
- зупиняти автомобіль тільки на відстані більше 5 м від місця роботи з відкритим вогнем, а також користуватися відкритим вогнем на відстані більше 5 м від автомобіля, враховуючи напрямок вітру (вітер повинен йти з боку автомобіля);
- проводити перевірку герметичності систем живлення за допомогою спеціальних приладів, зокрема, мильною емульсією;
- перевіряти або регулювати прилади електрообладнання, переконавшись у відсутності газу під капотом двигуна та в інших можливих місцях його накопичення;
- експлуатувати автомобіль тільки за наявності газового фільтра;
- регулювати або ремонтувати газову апаратуру при непрацюючому двигуні, за виключенням випадків регулювання на холостому ходу;
- не ударяті по газовій апаратурі та арматурі, що знаходиться під тиском;
- витратні вентилі повинні бути або повністю відкриті або повністю закриті, не допускати випадків знаходження вентилів у проміжному положенні;
- закривати або відкривати витратні і наповнювальні вентилі зусиллям рук, не допускаючи випадків застосування додаткових важелів;
- під час експлуатації автомобіля на бензині електромагнітні клапани і витратні магістральні вентилі повинні бути закритими;
- запускати двигун тільки при тиску у балонах більше 0,5МПа (5 кгс/см²).

3.39.5. Після постановки автомобіля на тривалу стоянку водію необхідно закрити витратні та магістральні вентилі, випрацювати весь газ із системи живлення, після чого виключити запалювання і відключити "масу".

При зупинці двигуна на короткий час (не більше 10 хв.) магістральний вентиль дозволяється залишати відкритим.

3.39.6. Заправляти автомобілі дозволяється тільки на стаціонарних або пересувних газонаповнювальних станціях.

3.39.7. Перед заправкою автомобіля газовим паливом водію необхідно: висадити пасажирів із кабіни (кузова); зупинити двигун; виключити запалювання; закрити магістральний вентиль, витратні вентилі при цьому повинні бути відкриті.

3.39.8. Під час заправлення газовим паливом водій повинен виконувати наступні вимоги безпеки:

- стояти на відстані не менше 3-х метрів від газонаповнювального шланга і балонів;
- не виконувати будь-які роботи з технічного обслуговування і ремонту автомобіля;

- працювати тільки у рукавицях;
- заправляти балони зрідженим нафтовим газом не більше, ніж на 90% повного об'єму;
- заправляти тільки ті балони, у яких не закінчився термін огляду, та при герметичності системи живлення.

3.39.9. Перед початком наповнення балонів газом водій повинен спочатку відкрити наповнювальний вентиль на автомобілі, а потім наповнювач балонів повинен відкрити вентиль заправної колонки, а після наповнення балонів газом наповнювач балонів закриває вентиль заправної колонки, а потім водій закриває наповнювальний вентиль на автомобілі.

Від'єднувати та приєднувати газонаповнювальні шланги можна тільки тоді, коли обидва вентилі закриті.

3.39.10. Якщо під час заправлення газонаповнювальний шланг випадково розгерметизується, необхідно негайно закрити вихідний вентиль на газонаповнювальній колонці, а потім наповнювальний вентиль на автомобілі.

3.40. Додаткові вимоги безпеки під час роботи автомобілів-самоскидів:

3.40.1. Водій повинен слідкувати за справністю пристрой, що виключають можливість самочинного опускання піднятого кузова автомобілів-самоскидів та причепів-самоскидів.

3.40.2. Водій автомобіля-самоскида, що очікує навантаження екскаватором, повинен знаходитись за межами радіусу дії екскаваторного ковша і ставати під навантаження тільки після дозвільного сигналу машиніста екскаватора.

3.40.3. При навантажуванні автомобілів-самоскидів екскаваторами повинні виконуватись такі вимоги безпеки:

- автомобіль, що знаходиться під навантаженням повинен бути загальмованим; водій повинен вийти із кабіни і спостерігати за правильністю навантаження; автомобіль, який знаходиться під навантаженням, повинен бути у межах видимості машиніста;
- навантаження у кузов транспортного засобу повинно проводитись тільки збоку чи ззаду;
- забороняється перенесення екскаватором ковша через кабіну;
- навантажений автомобіль повинен слідувати до пункту розвантаження тільки після дозвільного сигналу машиніста екскаватора.

3.40.4. Перед розвантаженням автомобіля біля схилів, силосних ям, ярів тощо водій повинен впевнитись у наявності колесовідбійного бруса. За умови відсутності колесовідбійного бруса водій повинен під'їджати до брівки розвантажувального майданчика не ближче, ніж за 3 м (від заднього колеса).

3.40.5. Водій повинен подавати автомобіль під навантаження вантажу під бункер або екскаватор (особливо з драглайнном) так, щоб кабіна автомобіля не проходила під розвантажувальним отвором бункера або піднятим ковшем екскаватора і ставити самоскид так, щоб центр кузова співпадав з центром розвантажувального отвору бункера.

3.40.6. Водій повинен знати, що оглядати або ремонтувати самоскид під час навантаження не дозволяється.

3.40.7. Водій повинен слідкувати, щоб сипучі матеріали рівномірно розподілялись по всій площині кузова.

3.40.8. Щоб запобігти сковзанню самоскида під час розвантаження на

насипах та засипці траншей, його необхідно зупиняти на відстані не більше 1 м від бровки схилу (від заднього колеса).

3.40.9. Щоб запобігти сповзанню самоскида у траншею не дозволяється під'їджати до траншеї, які мають "козирки", на відстань менше 2 м..

3.40.10. Водій перед розвантаженням самоскида повинен поставити його на гальма та впевнитись, що позаду немає людей та предметів, які б заважали його розвантаженню.

3.40.11. У момент звалювання ґрунту водій повинен слідкувати, щоб ніхто не підходив до самоскида.

3.40.12. Водій не повинен розвантажувати самоскид під час руху, струшувати піднятий кузов самоскида різкими рухами, їхати з піднятим кузовом.

3.40.13. Піднятій кузов самоскида очищають лопатою або скребницею з подовженою ручкою. Робітники, зайняті очисткою самоскида, повинні знаходитись на землі.

3.40.14. Після розвантаження самоскида водій повинен закріпити гачками важелі керування підйомним механізмом, а на важіль запору заднього борту одягнути запобіжне кільце.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Після повернення з лінії разом з механіком перевірити автомобіль. За необхідності залишити заявку на поточний ремонт з переліком несправностей, які підлягають усуненню.

4.2. Доповісти механіку (керівникові) про всі негаразди, які були під час роботи.

4.3. При безгаражному зберіганні без паропідігріву у зимовий час злити воду з радіатора і двигуна, затягнути важіль гальмівної системи.

4.4. Якщо під час ремонту автомобіль залишається на козлах, перевірити надійність його установлення. Не залишати автомобіль, піднятий домкратом.

4.5. Вимити руки і обличчя теплою водою з мілом або прийняти душ. Не мити руки у мастилі, бензині, гасі, не витирати їх брудним ганчір'ям.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. При скоєнні дорожньо-транспортної пригоди водій зобов'язаний повідомити адміністрацію.

5.2. При дорожньо-транспортній пригоді водії, причетні до неї, повинні:

- не гаючи часу, зупинитися і не рушати з місця транспортний засіб, а також інші предмети, які мають відношення до події, включити аварійну світову сигналізацію або виставити знак аварійної зупинки;

- у разі необхідності викликати "Швидку медичну допомогу", або, якщо це можливо, відправити потерпілих на попутній або відвезти на своєму транспорті у найближчій лікувальний заклад; повідомити там своє прізвище, номерний знак транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія або інших документів, які засвідчують особу та реєстраційного документу на транспортній засіб), після чого повернутися до місця пригоди;

- повідомити про пригоду у міліцію, записати прізвище та адреси очевидців події, повідомити адміністрацію підприємства - власника транспорту, причетного до дорожньо-транспортної події і чекати працівників міліції, слідчих органів і представників свого підприємства;

– якщо рух інших транспортних засобів не можливий, необхідно звільнити проїжджу частину, попередньо зафіксувавши положення транспортного засобу, предметів і слідів, які відносяться до пригоди, у присутності свідків.

5.3. При створенні аварійної ситуації під час проведення ремонту та технічного обслуговування необхідно:

– негайно припинити роботу, огородити небезпечну зону, не пускати до неї сторонніх осіб;

– якщо є потерпілі, надати їм першу медичну допомогу, за необхідності викликати "Швидку медичну допомогу";

– доповісти керівникові, до його прибууття вжити заходи щодо ліквідації небезпечної ситуації, а після його прибууття виконувати його вказівки.

5.4. При виникненні пожежі на автомобілі негайно зупинитися, перекрити подавання бензину від бензобаку і від'єднати акумулятор (якщо це можливо зробити). Вогонь гасити порошковим або вуглекислотним вогнегасником, піском, кошмою. Воду не застосовувати.

5.5. З метою запобігання виникненню дорожньо-транспортних пригод необхідно чітко виконувати вимоги Правил дорожнього руху.

5.6. З метою запобігання виникненню пожежі на автомобілі необхідно дотримуватись наступних вимог безпеки:

– не допускати на двигуні та карбюраторі накопичення бруду та мастила;

– при несправній паливній системі не подавати бензин у карбюратор із ємності самопливом за допомогою шланга або іншим способом;

– проводити ремонт паливної системи тільки при непрацюючому і охолодженому двигуні, виключеному запаленні;

– не курити і не користуватись відкритим вогнем при визначені наявності палива у баку, а також при заправленні автомобілів із додаткових ємностей;

– не залишати у кабіні та двигуні забруднені мастилом та паливом ганчірки; експлуатувати тільки справні прилади системи живлення;

– для миття двигуна застосовувати тільки спеціальні миючі розчини; курити тільки у місцях спеціально призначених для цього;

– для підігрівання коробки зміни передач та двигуна користуватись гарячою водою або парою, не використовувати відкритий вогонь з метою визначення несправностей механізмів.

5.7. Аварійні ситуації, що можуть виникнути під час експлуатації автомобіля, який працює на газовому паливі:

– негерметичність газової арматури, трубопроводів і з'єднань системи живлення; розгерметизація газобалонного обладнання;

– розрив газового шлангу під час заправки.

5.8. Для уникання вищенаведених та інших ситуацій, що можуть привести до аварії, водій автомобіля зобов'язаний:

– перед включенням запалювання, освітлювальних електричних приладів та запуском двигуна після міжзмінного відстою або тривалого зберігання автомобіля не менше, ніж на 3 хвилини відкрити для провітрювання капот, люки відсіків балонів;

– після чого переконатися в герметичності газової апаратури, трубопроводів і з'єднань системи живлення;

– у процесі експлуатації автомобіля, що працює на газовому паливі,

необхідно щоденно, перед виїздом на лінію та при поверненні з лінії, піддавати огляду з метою перевірки герметичності та справності газової апаратури, а також надійності кріплення газових балонів на кронштейнах.

– перевірку герметичності з'єднань газового обладнання і визначення місць витікання газу проводити сумісно з механіком по випуску за допомогою спеціальних приладів (газо- індикаторів, тече шукачів) або мильної емульсії. при виявленні витікання газу із балонів через вентилі, запобіжний клапан або іншу арматуру на лінії і неможливості його усунення випустити газ із балонів в атмосферу у безпечному місці у далині від людей і джерел вогню. Випуск газу повинен проводитися при непрацюючому двигуні і відключений "масі".

– при виявленні витікання газу під час руху негайно зупинити автомобіль, виключити двигун, закрити усі вентилі, виявити несправності і вжити заходів для їх усунення. При неможливості усунення несправності необхідно припинити роботу і повідомити про це підприємство.

– при розриві шлангу під час заправки автомобіль необхідно викотити із заправного боксу за територію автогазозаправної станції.

5.9. У разі виникнення пожежі на автомобілі, що працює на газі, необхідно відключити запалювання і закрити витратні та магістральні вентилі. Гасити пожежу необхідно вогнегасниками, кошмою, піском або струменем розпиленої води. Балони з газом необхідно сильно поливати холодною водою, щоб уникнути надмірного підвищення тиску у них.

5.10. Послідовність надання першої допомоги:

– припинити дію на організм факторів, що спричинили нещасний випадок, які загрожують здоров'ю чи життю потерпілого (звільнити від дії електричного струму, винести з зараженої зони, загасити одяг, що спалахнув, витягти з води) і оцінити його стан;

– визначити характер і важкість травми, найбільшу загрозу для життя потерпілого, послідовність заходів по його рятуванню;

– вжити необхідних заходів по рятуванню потерпілого у порядку першочерговості (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж серця, зупинити кровотечу, накласти пов'язку тощо);

– викликати швидку допомогу чи лікаря або вжити заходів для відправки потерпілого в найближчий медичний заклад;

– підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичної допомоги.

6. Відповіальність за порушення вимог інструкції з охорони праці

Якщо під час виконання робіт трапилася подія (надзвичайна ситуація, що призвела до травмування на виробництві) пов'язана з безпекою життедіяльності, тощо керівник структурного підрозділу коледжу, працівник, зобов'язаний негайно проінформувати про випадок свого безпосередньо керівника, для подальшого термінового інформування про надзвичайну ситуацію адміністрацію коледжу та керівника підрозділу з охорони праці для відповідного реагування.

6.1. При порушенні правил та вимог охорони праці, безпеки життедіяльності з особами, що допустили порушення, керівник структурного підрозділу забезпечує повторне вивчення працівником (ками) цієї інструкції та проводиться повторний позаплановий інструктаж (бесіда) із працівником.

6.2. За порушення вимог інструкції з ОП та БЖД, в залежності від важкості та наслідків, особи з вини яких виникла надзвичайна ситуація можуть бути притягнуті до дисциплінарної адміністративної, матеріальної або кримінальної відповідальності у встановленому діючим законодавством порядку.

6.3. **Дисциплінарна** відповідальність полягає в оголошенні зауважень, письмової догани, суворої догани, які оголошуються наказом директора коледжу за результатами розслідування.

6.4. **Адміністративна** відповідальність може передбачати накладення штрафу та стягнення його через бухгалтерію коледжу. Таке право надано виключно інспекторам Держохоронпраці, що проводять розслідування.

6.5. **Матеріальна** відповідальність полягає у відшкодуванні збитків особами, з вини яких трапилось руйнування, аварії, знищення матеріальних цінностей, машин, обладнання. Сюди ж відносяться збитки від травматизму. Матеріальне відшкодування проводиться за висновками розслідування інспекторами Держохоронпраці, правоохоронними органами у встановленому законодавством порядку.

6.6. **Кримінальна** відповідальність здійснюється виключно правоохоронними органами відповідного до чинного законодавства України.

(посада керівника підрозділу (кабінету) — розробника)

(підпис)

(ім'я,прізвище)

Bizi:

Інженер з охорони праці _____
(підпис)

Тамара ЧЕПІГА
(ім'я,прізвище)

Юрисконсульт _____
(підпис)

В'ячеслав МАРИЩУК
(ім'я,прізвище)

* У разі потреби інструкцію узгоджують з іншими уповноваженими службами, підрозділами і посадовими особами підприємства, перелік яких визначає керівник підрозділу з охорони праці коледжу.